

ljudi, koji neće, da tu okolnost shvate, te su u ocjenjivanju vjerâ previše jednostrani i zapadaju tako u mnogobrojne kolizije.

Ovo će valjati u obzir uzeti, kad se budu presudjivali sukobi vjerski, kojimi obiluje historija. Uz to će biti nužno ne smetnuti s uma, da pored vjere u svakom slučaju stoji etika. Iz konstrukcije njenih ideja vidjesmo, da ona ne treba vjerskih principa, pače obratno: vjera treba etičnih ideja, ako hoće konstruovati pojam najvišega bića. Vjera baš tim u kolizije i dovodi, što onaj, koji ju izpovieda, podredjuje etične ideje svomu vjerskomu čuvstvu, mjesto da protivno čini. —

Slično je s politikom.

I ona ima svojih stranaka baš kao vjera. Svaka od njih preporuča stanovit način i stanovita sredstva, koja su tobož vriedna, da državu privedu k žudjenomu cilju. Pojedinci ipak idu i dalje, te si utvaraju, da je tek način i sredstvo one stranke politične, kojoj se sami pribrajaju, po državu spasonosno — a svako drugo da ju vodi u pogibelj.

To su politični fanatici. Oni misle, da je njihov politički smjer od absolutne vriednosti, a oni sami da su nepogrješivi. To je i razlogom, da u njih nema ni traga presudjivanju etičnomu. Politični fanatici griješe jednako proti svim idejam etičnim kao i fanatici vjerski.

Zato je upravo nužno, da etika bude podlogom politici, ova bo ima pokazati, da etične ideje ne vriede samo za pojedince čovjeka, nego i za cijelo društvo, te razjasniti moralno znamenovanje države i analizovati pojedine sustave, od kojih državni organizam sastoji. Politika ima napokon pokazati, kako ti razni sustavi, naime društvene uredbe za pravo, odmjenu, upravu i prosvjetu moraju djelovati, da dovode do najvišega cilja — do idejala čudoredne slobode i do vječnoga mira.

„To je prazna teorija, u praksi je inako“.